ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

1. ΠΡΟΣ ΝΕΑ ΕΝΟΠΛΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ

α. Διατάραξη της ισορροπίας των δυνάμεων στην Ευρώπη

Αίτια

- Η κατάσταση που επικράτησε μετά τη λήξη του Α' Παγκόσμιου πολέμου και τα μέτρα που ελήφθησαν εις βάρος των ηττημένων τα οποία οδήγησαν στην έξαρση του εθνικισμού
- Η εμμονή της χιτλερικής Γερμανίας να επιβάλει τη θέλησή της σε βάρος της διεθνούς νομιμότητας και της ισορροπίας των δυνάμεων στην Ευρώπη.

Γεγονότα

- Η πραξικοπηματική επαναστρατικοποίηση της Ρηνανίας, τον Μάρτιο του 1936
  - πρώτο βήμα
  - μέσο δοκιμασίας του βαθμού αποφασιστικότητας των δυτικών Συμμάχων -Άγγλων και Γάλλων- έναντι της νέας πολιτικής του Βερολίνου.
- Η ενσωμάτωση της ανεξάρτητης Αυστρίας στο ***Τρίτο Ράιχ***, ως αποτέλεσμα εκβιαστικών ενεργειών του Βερολίνου, στις 11 Μαρτίου 1938
- Ο διαμελισμός της Τσεχοσλοβακίας μεταξύ των ετών 1938 και 1939
- Η προσάρτηση στη Γερμανία της Μοραβίας και της Βοημίας

Γαλλία + Βρετανία ακολουθούν την πολιτική του **κατευνασμού** {*Πολιτική ικανοποίησης των εδαφικών απαιτήσεων του Άξονα, η οποία ασκήθηκε από τους πρωθυπουργούς της Μ. Βρετανίας Τσάμπερλαιν και της Γαλλίας Νταλαντιέ μεταξύ των ετών 1933-1939, με σκοπό την αποφυγή γενικότερης ευρωπαϊκής σύρραξης. Ο όρος έγινε έκτοτε συνώνυμος της συνεχούς διπλωματικής υποχωρητικότητας.*}

- ☞ Δεν αντιδρούν αποτελεσματικά στις επιθετικές ενέργειες της Γερμανίας
- ☞ Αποδέχονται, κατά την τετραμερή ***Συνδιάσκεψη του Μονάχου*** (Μ. Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία), την απαίτηση του Χίτλερ να προσαρτήσει τα εδάφη της Τσεχοσλοβακίας που κατοικούνταν στην πλειονότητά τους από τους Σουδήτες* - γερμανικής καταγωγής.{ *Ισχυρή γερμανική μειονότητα της προπολεμικής Τσεχοσλοβακίας. Ο αριθμός των Σουδητών ανερχόταν σε 3 εκατομμύρια περίπου, επί συνολικού πληθυσμού της χώρας 13 εκατομμυρίων.*}

Ο Άγγλος πρωθυπουργός δήλωνε ότι με τη συμφωνία αυτή «*εξασφαλίστηκε η ειρήνη για 100 χρόνια*» πιστεύοντας ότι, και ύστερα από αυτή την υποχώρηση, είχαν ικανοποιηθεί όλες οι αξιώσεις του Χίτλερ.

Όμως ο Χίτλερ

- ☞ Στις 15 Μαρτίου 1939 ο Χίτλερ, καταπατώντας τις υποσχέσεις του, καταλύει πραξικοπηματικά την ανεξαρτησία ολόκληρης της Τσεχοσλοβακίας
- ☞ Γνωρίζει παρότι οι ενέργειες του θα οδηγήσουν σε γενικευμένο πόλεμο, τις θεωρεί αναγκαίες προκειμένου να έχει τη στρατιωτική υπεροχή προτού οι δυτικοί Σύμμαχοι επανοπλιστούν.

Έτσι προβάλλει νέες εδαφικές διεκδικήσεις. Στρέφεται προς την Πολωνία ζητώντας

- ✈ να προσαρτήσει την «*ελεύθερη πόλη*» του ***Ντάντσιχ***, κατοικημένη από πλειονότητα γερμανική
- ✈ και το δικαίωμα διέλευσης μέσω του πολωνικού «*διαδρόμου*»

<u>Αντιδράσεις</u>

- ➢ Η πολωνική κυβέρνηση αρνείται κάθε διαπραγμάτευση επί του θέματος
- ➢ Οι κυβερνήσεις της Γαλλίας και της Μ. Βρετανίας, παρά το γεγονός ότι θέλουν να αποφύγουν ενδεχόμενη πολεμική σύρραξη, θα συμπαρασταθούν στην Πολωνία
- ➢ Η φασιστική Ιταλία, σύμμαχος του Χίτλερ, θα στραφεί κι αυτή στην αναζήτηση μιας συμβιβαστικής λύσης

➔ Ο Γερμανός όμως δικτάτορας ενέμεινε, ανυποχώρητα, στις θέσεις του.

☞ Ενίσχυση της θέσης του από την υπογραφή , στις 24 Αυγούστου 1939, της Συνθήκης μη Επίθεσης με τη Σοβιετική Ένωση (***Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ***), η οποία συνοδευόταν και από μυστικό πρωτόκολλο με αναφορά στο ενδεχόμενο διαμελισμού της Πολωνίας.

β. Η εισβολή στην Πολωνία και η έναρξη του πολέμου

<u>ΓΕΓΟΝΟΤΑ</u>

1. Τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Πολωνία τα χαράματα της 1ης Σεπτεμβρίου 1939
2. Την ίδια ώρα η πολωνική κυβέρνηση επιζητούσε τη βοήθεια των συμμάχων της, Γάλλων και Βρετανών
3. Στις 3 Σεπτεμβρίου οι τελευταίοι απαίτησαν με τελεσίγραφο να αποσυρθούν τα γερμανικά στρατεύματα από την Πολωνία
4. Μετά την απόρριψή του, κήρυξαν, *αυθημερόν*, τον πόλεμο στη Γερμανία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

2. Η ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1939-1942)

α. Η επέκταση της χιτλερικής Γερμανίας στη Δυτική Ευρώπη

Η έκρηξη του πολέμου, την **1η Σεπτεμβρίου 1939**, αποκάλυψε τη νέα τακτική του *«αστραπιαίου πολέμου» (Blitzkrieg)*{ *Στρατιωτική τακτική των ναζιστικών στρατευμάτων, που βασίστηκε στην ταυτόχρονη και εντατική χρήση τεθωρακισμένων μέσων, πυροβολικού και αεροπορίας, ώστε ο εχθρός, αιφνιδιαζόμενος και αδυνατώντας να οργανώσει την άμυνά του, να καταβληθεί το συντομότερο δυνατόν. Η τακτική αυτή απέδωσε ιδιαίτερα στις περιπτώσεις της Πολωνίας, της Γαλλίας και της Ελλάδας*} που εισήγαγε ο Χίτλερ, αξιοποιώντας τις μονάδες των βαρέων, αλλά και ταυτόχρονα ευέλικτων τεθωρακισμένων.

- ☞ Η Γερμανία καταλαμβάνει την Πολωνία σε διάστημα λίγων εβδομάδων. Συγχρόνως εισέβαλαν από τα ανατολικά σύνορά της και οι Σοβιετικοί, διανέμοντας από κοινού με τη ναζιστική Γερμανία τα εδάφη της
- ☞ Οι Γάλλοι ανέμεναν επί οκτώ μήνες περιχαρακωμένοι στη «***γραμμή Μαζινό***» - κατά μήκος των γαλλογερμανικών συνόρων αλλά ο Χίτλερ στο διάστημα αυτό επεξέτεινε την κυριαρχία του στο Βορρά καταλαμβάνοντας χωρίς δυσκολία, τον Απρίλιο του 1940, τη Δανία και τη Νορβηγία
- ☞ Στις 10 Μαΐου εισέβαλε αιφνιδιαστικά στην Ολλανδία και στο Βέλγιο ➔Περικυκλωμένα τα συμμαχικά αγήματα στο λιμάνι της Δουνκέρκης, θα επιβιβαστούν στα πλοία, με βαριές απώλειες για την Αγγλία (28 Μαΐου - 3 Ιουνίου 1940)
- ☞ Οι Γερμανοί, εισβάλλοντας πλέον μέσω Βελγίου στο γαλλικό έδαφος, θα καταλάβουν το Παρίσι στις 14 Ιουνίου (*Στις 10 Ιουνίου εξάλλου ο Μουσολίνι είχε και αυτός κηρύξει τον πόλεμο κατά της Γαλλίας, προσβλέποντας στην προσάρτηση από την Ιταλία τμήματος των εδαφών της*.)

Η Γαλλία **διασπάται**

1. Ο στρατάρχης ***Πεταίν***, ήρωας του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, αναλαμβάνοντας υπό συνθήκες δραματικές την πρωθυπουργία, θα συνομολογήσει στις 22 Ιουνίου ανακωχή με τους νικητές
2. ο στρατηγός ***Κάρολος Ντε Γκολ***, υφυπουργός πολέμου έως τη γερμανική εισβολή στη Γαλλία, είχε απευθύνει μήνυμα από το Λονδίνο κηρύσσοντας τη συνέχιση μέχρις εσχάτων του αγώνα κατά των κατακτητών ναζί.

και **διαιρείται** το εσωτερικό της μέτωπο:

1. τη βόρεια, υπό κατοχικό καθεστώς
2. τη νότια, με πρωτεύουσα το Βισύ, υπό την έμμεση διοίκηση των κατακτητών, μέσω μιας υποτελούς κυβέρνησης συνεργασίας.

β. Η μάχη της Αγγλίας {*Η αεροπορική προσβολή των βρετανικών νησιών από τη ναζιστική Γερμανία το καλοκαίρι του 1940. Η επίθεση αποκρούστηκε νικηφόρα από τη βρετανική αεροπορία και αποτέλεσε την πρώτη σοβαρή ήττα του Χίτλερ*}

- Η τελευταία αντίπαλος (πριν την έξοδο και της Ελλάδας στον πόλεμο)
- Διακήρυξη του **Ουίνστον Τσόρτσιλ** ότι δε θα υποκύψει στη ναζιστική λαίλαπα

➔ *Μάχη της Αγγλίας Αύγουστος – Νοέμβριος 1940*: Οι Βρετανοί επικράτησαν και αντιστάθηκαν στις θυελλώδεις αεροπορικές επιθέσεις της ***«Λουφτβάφε»****(Η γερμανική πολεμική αεροπορία στη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου.*) και ματαίωσαν τα σχέδια του Βερολίνου για απόβαση

<u>Αντίδραση του Χίτλερ:</u>

- ☞ Κήρυξη της «Μάχης του Ατλαντικού» ➔στόχος ο οικονομικός αποκλεισμός της Αγγλίας
- ☞ Ενίσχυση του πολεμικού μετώπου στη Βόρεια Αφρική
- ☞ Στροφή του προς τα ανατολικά, κατά της Σοβιετικής Ένωσης

γ. Η γερμανική εισβολή στη Σοβιετική Ένωση

Στις 22 Ιουνίου 1941 τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στη Ρωσία, καταπατώντας το *Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ*(1939).

Επίθεση που στηρίχτηκε στο σχέδιο «*Μπαρμπαρόσα*»: είχε καταρτιστεί από τον Χίτλερ τον Δεκέμβριο ήδη του 1940

- Αντανακλούσε την αντίληψη για την ανάγκη εξασφάλισης ***«ζωτικού χώρου»***
- Εξυπηρετούσε τα προπαγανδιστικά συνθήματα του ναζιστικού καθεστώτος κατά του διεθνούς κομμουνισμού

<u>Γεγονότα</u>

- ⇨ Ραγδαία προέλαση των εισβολέων: κατέλαβαν σε διάστημα λίγων εβδομάδων έδαφος εμβαδού ενός εκατομμυρίου τετραγωνικών χιλιομέτρων
- ⇨ Προσέγγισαν το Λένινγκραντ και τη Μόσχα

ΌΜΩΣ α) Η έλευση όμως του χειμώνα και β) η ολοένα και περισσότερο σθεναρή αντίσταση των Σοβιετικών θα ανακόψει τη νικηφόρα πορεία τους ➔Την άνοιξη εξάλλου του 1942 τα γερμανικά στρατεύματα θα στραφούν και νοτιοανατολικά, προσβάλλοντας την πόλη του Στάλινγκραντ, όπου όμως προσέκρουσαν στην ισχυρή αντίσταση των Σοβιετικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

δ. Η είσοδος των ΗΠΑ στον πόλεμο

Σε εφαρμογή της πολιτικής της ουδετερότητας, η αμερικανική κυβέρνηση είχε αποφύγει αρχικά να εμπλακεί στην ένοπλη σύρραξη.

Φρανκλίνος Ρούζβελτ + Τσόρτσιλ υπογραφή από κοινού του ***Χάρτη του Ατλαντικού***, όπου διακηρύσσονταν πανηγυρικά οι δημοκρατικές αρχές που θα έπρεπε να διέπουν τη διεθνή ζωή**.**

Η είσοδος των ΗΠΑ στον πόλεμο: αποτέλεσμα της αιφνιδιαστικής αεροπορικής επίθεσης της Ιαπωνίας κατά της ισχυρής ναυτικής βάσης στο ***Περλ Χάρμπορ*** της Χαβάης, στις 7 Δεκεμβρίου του 1941.

ε. Τα μέτωπα του πολέμου έως το 1942

Έως τα μέσα του 1942 ο Χίτλερ και οι σύμμαχοι του έτειναν να προσεγγίσουν τους στόχους τους.

- Η «*Μεγάλη Γερμανία*» των 100 εκατομμυρίων κατοίκων συμπεριλάμβανε το σύνολο των περιοχών που είχαν ενσωματωθεί στο Τρίτο Ράιχ από το 1938.
- εκτεταμένα εδάφη είχαν καταληφθεί από τη Βέρμαχτ και είχαν υπαχθεί στη γερμανική διοίκηση.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις -κυρίως στη νότια Γαλλία- είχε εκχωρηθεί το δικαίωμα φαινομενικά να αυτοκυβερνώνται, υπό την άγρυπνη όμως εποπτεία των ναζί.
- Τα συμμαχικά προς τη Γερμανία ευρωπαϊκά κράτη -όπως η Ουγγαρία, η Βουλγαρία και η φασιστική Ιταλία- υπόκεινται σε ασφυκτικό έλεγχο του Βερολίνου.
- Πέρα από την Ευρώπη ➔ Στη Βόρεια Αφρική ο στρατηγός ***Ρόμελ***, επικεφαλής του ***«Africa Korps»****(Το υπό τις διαταγές του στρατάρχη Ρόμελ γερμανικό εκστρατευτικό σώμα της Βόρειας Αφρικής κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1941-1942).)*, είχε απωθήσει τους Συμμάχους έως την Αίγυπτο.
- Οι Ιάπωνες αφού είχαν κυριαρχήσει στην Ανατολική Ασία, επεξέτειναν τον έλεγχο τους, μετά την επίθεση κατά των Ηνωμένων Πολιτειών, και στο μεγαλύτερο τμήμα του Ειρηνικού Ωκεανού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

3. Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

α. Η απόκρουση της ιταλικής εισβολής στην Αλβανία.

Η ελληνική κυβέρνηση θέλησε να κρατήσει ουδετερότητα ΑΛΛΑ δεν κατάφερε να αποφύγει την ένοπλη σύρραξη.

Ο Μουσολίνι ήθελε να ελέγχει την Ανατολική Μεσόγειο μέσω της Αλβανίας (Απρίλιος 1939) και της Ελλάδας ⟹ Τα χαράματα της ***28ης Οκτωβρίου 1940***, παρακάμπτοντας τις επιφυλάξεις του Βερολίνου, η Ιταλία απαίτησε τελεσιγραφικά από την Αθήνα την εκχώρηση της κυριαρχίας επί σημαντικού τμήματος του ελληνικού εθνικού εδάφους.

⇩

Ο Ιωάννης Μεταξάς διακήρυξε ότι η Ελλάδα θα υπεράσπιζε, έστω και με τα όπλα, τα κυριαρχικά της δικαιώματα. (ΌΧΙ). Στην ίδια κατεύθυνση στράφηκαν και όλοι οι Έλληνες.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

- ☞ Πρώτες ημέρες του πολέμου: ο ελληνικός στρατός, με αρχιστράτηγο τον ***Αλέξανδρο Παπάγο*** ανέκοψε τα ιταλικά στρατεύματα στην Ήπειρο
- ☞ 14 Νοεμβρίου: αντεπίθεση κατά των Ιταλών στην Αλβανία ➔κατάληψη
  - ⇨ της Κορυτσάς
  - ⇨ της Πρεμετής
  - ⇨ του Πόγραδετς
  - ⇨ του Αργυροκάστρου
  - ⇨ των Αγίων Σαράντα
  - ⇨ στις αρχές Ιανουαρίου 1941, της Κλεισούρας
    - ➔ σφράγισαν τη νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού
- ☞ Η παραπέρα προέλαση ανακόπηκε εξαιτίας των εξαιρετικά δυσμενών καιρικών συνθηκών.
- ☞ Η ***«εαρινή»*** εντούτοις ***επίθεση*** {*Ονομασία του δεύτερου κύματος της επίθεσης που εξαπέλυσε η φασιστική Ιταλία κατά της Ελλάδας τον Μάρτιο του 1941.*} που εξαπέλυσαν οι Ιταλοί τον Μάρτιο του 1941 αποκρούστηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΙΚΗΣ

- Νίκη των ελεύθερων λαών κατά των δυνάμεων της βίας και του ολοκληρωτισμού σε μια περίοδο όπου όλες οι χώρες της Ευρώπης είχαν υποταχθεί στον ολοκληρωτισμό
- Στρατηγικό πεδίο: αποτροπή της επικράτησης του Άξονα στο βόρειο ήμισυ της Ανατολικής Μεσογείου και, κατ' επέκταση, σε τμήμα τουλάχιστον της Μέσης Ανατολής.

β. Η γερμανική εισβολή και η μάχη της Κρήτης

Ο Χίτλερ, παραβιάζοντας τη συμφωνία του με τη Σοβιετική Ένωση, κατέστρωσε το σχέδιο Μπαρμπαρόσα προκειμένου να της επιτεθεί.

ΟΜΩΣ έπρεπε πρώτα να εξουδετερώσει **προληπτικά** κάθε εστία απειλής στη Βαλκανική Χερσόνησο ή στο Αιγαίο Πέλαγος.

⟹ Δεκέμβριος 1940: σχέδιο «Μαρίτα» για επίθεση και στην Ελλάδα κατά της οποίας και επιτέθηκε στις 6 Απριλίου 1941.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

- Ισχυρή άμυνα κατά μήκος της «οχυρής γραμμής», στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα που προκάλεσε τον θαυμασμό των ίδιων των Γερμανών
- Υπεροχή των στρατευμάτων εισβολής ⇒ κατάληψη Θεσσαλονίκης (9 Απριλίου) και Αθήνας (27 Απριλίου)
- Άτακτη υποχώρηση των στρατευμάτων
- Αυτοκτονία πρωθυπουργού, Αλέξανδρου Κορυζή
- Ο διάδοχος του, Εμμανουήλ Τσουδερός, καθώς και ο βασιλιάς Γεώργιος Β' θα δοκιμάσουν να αντισταθούν από κοινού με τους Βρετανούς στην Κρήτη.
  - → διεξάγεται κατά το τελευταίο δεκαήμερο του Μαΐου, η τελευταία μάχη επί ελληνικού εδάφους
  - → Οι Γερμανοί κάμπτουν την αντίσταση των Συμμάχων αποβιβάζοντας στρατεύματα από αέρος.
  - → Οι ίδιοι οι Κρήτες όμως, αντιμετωπίζοντας τον εισβολέα με κάθε διαθέσιμο μέσο, έδωσαν, για πρώτη φορά, περιεχόμενο στην έννοια του «*λαϊκού*» πολέμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΥΡΡΑΞΗΣ

- Αναβολή του σχεδίου «Μπαρμπαρόσα» εναντίον της Σοβιετικής Ένωση λόγω της στροφής των Γερμανών στα Βαλκάνια
- Μετάθεση της ημερομηνίας από τα μέσα Μαΐου στις 22 Ιουνίου➔ ακινητοποίηση των γερμανικών στρατευμάτων το Νοέμβριο του 1941 λόγω των αντίξοων καιρικών συνθηκών του ρωσικού χειμώνα.

γ. Η συνέχιση του ένοπλου αγώνα στο πλευρό των Συμμάχων

Μετά την κατάληψη του εθνικού εδάφους και την επιβολή της εχθρικής κατοχής από τους συμμάχους του Άξονα η ελληνική κυβέρνηση μεταφέρετε στο Λονδίνο για να υπερασπιστεί με όσα μέσα διαθέτει τα εθνικά συμφέροντα.

- Προτάσσει, στο όνομα των μόλις διακηρυγμένων αρχών του «**Χάρτη του Ατλαντικού**» **{***Διακήρυξη των αρχών διεθνούς πολιτικής που συμφωνήθηκε (1941) στον κόλπο της Αρτζέντια (Νέα Γη) από τονΆγγλο πρωθυπουργό Τσώρτσιλ και τον Αμερικανό πρόεδρο Φράνκλιν Ντελάνο Ρούζβελτ. Αυτή προετοίμασε τηνείσοδο στον πόλεμο των ΗΠΑ, θέτοντας τις βάσεις της Διακήρυ ξης των Ηνωμένων Εθνών (1η Ιανουαρίου 1942) καικαθορίζοντας τα βασικά σημεία στα οποία θ α έπρεπε να στηρίζεται η μεταπολεμική οργάνωση του κόσμου:παραίτηση από μέρους των νικητ ών κάθε εδαφικής προσάρτησης, αυτοδιάθεση των λαών σχετικά με τον τρόποοργάνωσης της κ υβέρνησής τους, αναλογική συμμετοχή όλων των χωρών στο διεθνές εμπόριο και στις πρώτεςύλ ες, ελευθερία των θαλασσών, παραίτηση από τη βία στις διεθνείς διαφορές***}*** , τη διεκδίκηση των εξακολουθητικά αλύτρωτων εδαφών της Δωδεκανήσου, της Βόρειας Ηπείρου και -διακριτικά έναντι της συμμάχου Μ. Βρετανίας- της Κύπρου.
- Αναζήτησε λύσεις στο επισιτιστικό πρόβλημα των κατοίκων της κατεχόμενης Ελλάδας
- Συγκρότησε αξιόμαχα ένοπλα σώματα που συνέχισαν τον πόλεμο στα μέτωπα της Ανατολικής Μεσογείου

Σημαντικές συμμετοχές του ελληνικού στρατού

1. Μάχες του ***Ελ Αλαμέιν*** και του ***Ρίμινι***
2. οι επιδρομές του ***Ιερού Λόχου*** στο Αιγαίο
3. η δράση του ναυτικού - αντιτορπιλικά «***Βασίλισσας Όλγας***» και «***Αδρία***»
4. ενεργή παρουσία της πολεμικής αεροπορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

δ. Η Εθνική Αντίσταση κατά των δυνάμεων του Άξονα και η σημασία της.

Η άρνηση του ελληνικού στρατού να συμβιβαστεί με το καθεστώς τριπλής κατοχής (Γερμανία, Ιταλία, Βουλγαρία) είχε ως αποτέλεσμα την οργάνωση ενός ισχυρού κινήματος εθνικής αντίστασης.

Αρχικά: μεμονωμένες πράξεις αντίστασης

Αργότερα: ισχυρές μαζικές οργανώσεις όπως:

- ο **ΕΑΜ{** Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο. Η μεγαλύτερη οργάνωση της ελληνικής Εθνικής Αντίστασης**.** Ένοπλο τμήμα του Ε.Α.Μ αποτέλεσε ο ΕΛΑΣ – Εθνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός**.}.**
- ο**ΕΔΕΣ {** Εθνικός Δημοκρατικός Ελληνικός Σύνδεσμος. Δεύτερη σε μέγεθος αντιστασιακή οργάνωση της περιόδου της Κατοχής, που ίδρυσε ο συνταγματάρχης Ναπολέων Ζέρβας**.}**
- η **ΕΚΚΑ{** Εθνική και Κοινωνική Απελευθέρωση. Αντιστασιακή οργάνωση, με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Δ. Ψαρρό**.}**
- «Αόρατες στρατιές» οργανώσεις των πόλεων που ήταν αριθμητικά ασθενέστερες διενέργεια δολιοφθορών και κατασκοπείας σε συνεργασία με το Συμμαχικό Στρατηγείο Μέσης Ανατολής .

➔ Πουθενά στην Ευρώπη δεν αναπτύχθηκε αντίστοιχη εθνική αντίσταση

➔Μόνο οι Έλληνες δε συμμετείχαν , με τραγικές για τους ίδιους συνέπειες, στην εκστρατεία κατά της Σοβιετικής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

4. Η ΣΥΜΜΑΧΙΚΗ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΙ Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΗ ΗΤΤΑ ΤΗΣ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ - Η ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

α. Η ήττα των δυνάμεων του Άξονα στη Σοβιετική Ένωση και στο αφρικανικό μέτωπο

Το φθινόπωρο του 1942 ανακόπτεται η νικηφόρα πορεία των δυνάμεων του Άξονα και από την άνοιξη του 1943 ο ρους των επιχειρήσεων αντιστρέφεται προς όφελος των Συμμάχων.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

- Σεπτέμβριος 1942: οι Γερμανοί καθηλώνονται στην πόλη του *Στάλινγκραντ*, όπου θα διεξαχθεί μία από τις πιο πολυαίμακτες, αλλά και αποφασιστικές σε σημασία μάχες του πολέμου.
  Αρχές του 1943: οδυνηρή ήττα των Γερμανών από τους Σοβιετικούς
- Στη *Βόρεια Αφρική* οι Βρετανοί και οι σύμμαχοι τους -ανάμεσά τους και οι Έλληνες- κατήγαγαν σημαντικό πλήγμα κατά του Ρόμελ στο ***Ελ Αλαμέιν***. Αγγλοαμερικανική απόβαση στο Μαρόκο και την Αλγερία ⇒ εκδίωξη των γερμανοϊταλικών στρατευμάτων από το αφρικανικό έδαφος
- Στον *Ειρηνικό* οι Αμερικανοί κατορθώνουν να αναχαιτίσουν οριστικά τους Ιάπωνες από νησί σε νησί, ολοένα και δυτικότερα.

β. Η αντεπίθεση των Συμμάχων

Η πορεία προς τη διαδοχική συνθηκολόγηση της χιτλερικής Γερμανίας και της Ιαπωνίας

- *10 Ιουλίου του 1943*, οι Σύμμαχοι αποβιβάζονται στη Σικελία με κατεύθυνση προς το Βορρά όπου σε κάθε τους βήμα αντιμετωπίζουν την ισχυρή αντίσταση των Γερμανών
- *25 Ιουλίου 1943* ο Μουσολίνι ανατρέπεται και τον Απρίλιο του 1945 συλλαμβάνεται και εκτελείται από τους Παρτιζάνους (είχε προλάβει να συγκροτήσει κυβέρνηση υπό τη γερμανική προστασία)
- Στο ανατολικό μέτωπο οι Σοβιετικοί το καλοκαίρι του 1943, θα απωθήσουν τους Γερμανούς από τα εδάφη τους και, μετά το καλοκαίρι του 1944, θα εισβάλουν νικηφόρα στην Ανατολική Ευρώπη.

- ☞ Απόβαση των Συμμάχων στη Νορμανδία, *στις 6 Ιουνίου του 1944*, σε εφαρμογή του σχεδίου «***Overlord***» {Operation Overlord ήταν η κωδική ονομασία της εισβολής των Συμμάχων στη Δυτική Ευρώπη.}
  - ⇨ παρά τις απώλειες θα αγκιστρωθούν αρχικά στις γαλλικές ακτές και θα συνεχίσουν έκτοτε νικηφόρα την πορεία τους έως το **Παρίσι**, που θα απελευθερωθεί στις **25 Αυγούστου.**

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΓΕΡΜΑΝΩΝ

- ✈ Στις *20 Ιουλίου 1944* επίλεκτοι αξιωματικοί, επικεφαλής μιας μερίδας της Βέρμαχτ, θα επιχειρήσουν, χωρίς επιτυχία, να εξοντώσουν τον Χίτλερ
- ✈ Γερμανική αντεπίθεση στις Αρδέννες, τον *χειμώνα* του *1944-1945*, τελικά δε θα καρποφορήσει
- ✈ Τον *Μάρτιο του 1945* τα αγγλοαμερικανικά στρατεύματα διάβαιναν τον Ρήνο
- ✈ Από την Ανατολική Ευρώπη οι Σοβιετικοί εφορμούσαν προς την κατεύθυνση του Βερολίνου.
  - ➔ Η συνάντηση δυτικών και Σοβιετικών συμμάχων πραγματοποιήθηκε στον **ποταμό 'Ελβα στις 26 Απριλίου 1945.**

γ. Η παράδοση της Γερμανίας και της Ιαπωνίας.

Γερμανία

Στις 30 Απριλίου, ενώ ο κλοιός ήδη σφίγγει γύρω από το κέντρο της γερμανικής πρωτεύουσας, ο Χίτλερ θα αυτοκτονήσει λίγες ώρες πριν από την παράδοση της πόλης στους Συμμάχους.

⇩

Η συνθηκολόγηση άνευ όρων της Γερμανίας υπογράφηκε στις 8 Μαΐου 1945 από τον ***στρατηγό Γιοντλ*** στη Reims - τελετή που επαναλήφθηκε την επομένη στο Βερολίνο, παρουσία του Ρώσου αρχιστράτηγου Ζούκοφ.

Ιαπωνία

Παρά τις στρατιωτικές επιτυχίες των Αμερικάνων οι Ιάπωνες διακήρυσσαν ότι θα πολεμήσουν μέχρι τέλους εναντίον τους ακόμα και στο έδαφός τους.

⇨ Οι Αμερικανοί, προκειμένου να αποφύγουν το ανθρώπινο κόστος αυτής της επιχείρησης, αποφάσισαν να κάνουν χρήση της **ατομικής βόμβας** - *στις 6 Αυγούστου* στη Χιροσίμα και στις *9 Αυγούστου* στο Ναγκασάκι. *Με την αμφιλεγόμενη ιστορικά αμερικανική αυτή ενέργεια ένα νέο κεφάλαιο ανοιγόταν στην ιστορία της ανθρωπότητας*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

5. ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ - ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

α. Η δίκη της Νυρεμβέργης.

Η πρόκληση και η διεξαγωγή του Β' Παγκόσμιου Πολέμου υπήρξε πρόξενος ακραίων εκδηλώσεων βίας γι' αυτό κρίθηκε απαραίτητη η ανάδειξη και η τιμωρία των ενόχων. ➔ μετά τη λήξη των εχθροπραξιών μια μεικτή διεθνής επιτροπή υπό την αιγίδα του ΟΗΕ ανέλαβε τον εντοπισμό και την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων.

Οι υπεύθυνοι έπρεπε να λογοδοτήσουν:

- για την προπαρασκευή και την πρόκληση του πολέμου
- για τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου παραβιάζοντας τους κανόνες που διέπουν τη συμπεριφορά των εμπόλεμων
- για τη διάπραξη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.

Οι ευθύνες βάραιναν κυρίως τη Γερμανία κι έγιναν οι ακόλουθες ενέργειες:

➔Διεξαγωγή της **Δίκης της Νυρεμβέργης** (*Ιανουάριος – Οκτώβριος 1946*)

☞ Δίκη και καταδίκη σε θάνατο των ηγετικών στελεχών, πολιτικών και στρατιωτικών της χιτλερικής Γερμανίας

➔Διεθνή και εθνικά όργανα επέβαλαν κυρώσεις σε βάρος εκατοντάδων υπευθύνων για τις καταστροφές και τις βιαιότητες που είχαν διαπραχθεί στη διάρκεια του πολέμου.

α. Το έγκλημα της γενοκτονίας των Εβραίων.

Η γενοκτονία των Εβραίων αποτέλεσε μείζον έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

Ο όρος γενοκτονία δημιουργήθηκε επίσημα ως όρος διεθνούς δικαίου μετά τη λήξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. ΜΕ τον όρο αποδίδεται η βίαιη και η συστηματική επιδίωξη εξόντωσης μιας ολόκληρης φυλής ή μέρους της είτε με σειρά ομαδικών φόνων, είτε με συστηματική εξασθένιση αυτής μέχρι τη βαθμιαία εξάλειψη της.

<u>Οι διώξεις των Εβραίων</u>: Βρίσκονταν υπό δίωξη στη Γερμανία από το 1933 και η θέση τους επιδεινωνόταν όσο η Γερμανία επεξέτεινε την κυριαρχία της στην Ευρώπη.

<u>Το γκέτο της Βαρσοβίας</u>:

☞ Οι Εβραίοι της Βαρσοβίας ήταν η μεγαλύτερη εβραϊκή κοινότητα στην Ευρώπη

☞ Κατά την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, στη Βαρσοβία ζούσαν περίπου 350.000 Εβραίοι και αποτελούσαν περίπου το 1/3 του πληθυσμού όλης της πόλης

- ☞ Από τις πρώτες μέρες κατοχής της πόλης οι Εβραίοι αντιμετωπίστηκαν βίαια (διαταγή να φέρουν το αστέρι του Δαυίδ, δέσμευση περιουσιών και χρημάτων με αποτέλεσμα να προκύπτει θέμα επιβίωσης)
- ☞ Τον Οκτώβριο του 1940, οι Γερμανοί ανακοίνωσαν ένα σχέδιο για τη δημιουργία ενός γκέτο μέσα στη Βαρσοβία όπου συνωστίστηκαν, υπό περιορισμό, 500.000 Εβραίοι

Τελική λύση: Το ναζιστικό σχέδιο καθολικής εξόντωσης των Εβραίων στην Ευρώπη. Για τους Γερμανούς οι Εβραίοι αποτελούσαν πρόβλημα το οποίο έπρεπε να αντιμετωπιστεί. Για το σκοπό αυτό επινοήθηκαν και εφαρμόστηκαν από το Χίτλερ και τους συνεργάτες του εφιαλτικές πρακτικές, πρωτοφανείς στην ιστορία.

- ☞ Φυσική εξόντωση έπειτα από επώδυνη παραμονή σε γκέτο ή στρατόπεδα συγκέντρωσης.
- ☞ Μαζικές εκτελέσεις
- ☞ Χρήση δηλητηριωδών αερίων προκειμένου να προκληθεί μαζικά ο θάνατος
    - ➔ Εκατομμύρια άνθρωποι έπεσαν θύματα της θηριωδίας. Μόνο στην Ελλάδα ο αριθμός ανήλθε στους 70.000!

Στρατόπεδα συγκέντρωσης: Άουσβιτς, Τρεμπλίνκα, Νταχάου, Μπέλζετς, Σόμπιμπορ

γ. Οι συνέπειες του Β' Παγκόσμιου Πολέμου για την ανθρωπότητα.

Ανθρώπινες απώλειες: Σε τριάντα έξι εκατομμύρια ανέρχονται οι νεκροί στη γηραιά ήπειρο - πολλοί από τους οποίους προέρχονταν, για πρώτη φορά, από τους αμάχους.

Υλικές απώλειες:

- ⇨ Πόλεις και οικισμοί, λιμάνια, επικοινωνιακοί κόμβοι και πλουτοπαραγωγικές πηγές καταστράφηκαν.
- ⇨ Μεταβολή της διεθνούς οικονομικής ισορροπίας προς όφελος των χωρών που βρίσκονταν μακριά από το πεδίο των επιχειρήσεων - κατ' εξοχήν των ΗΠΑ.

Οι συνέπειες στους λαούς της Άπω Ανατολής:

- ⇨ Βαρύς φόρος αίματος και μεγάλες υλικές καταστροφές
- ⇨ Ανθρώπινες απώλειες: 6 – 8 εκατομμύρια Κινέζοι και 2 – 3 εκατομμύρια Ιάπωνες νεκροί
- ⇨ Ρίψη ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι με τραγικές συνέπειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

6. 0 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΩΝ ΝΙΚΗΤΩΝ

α. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των Συμμάχων και οι συμφωνίες για το μέλλον της Ευρώπης

Προτού τερματιστούν οι επιχειρήσεις κατά του Άξονα, είχαν ήδη διαφανεί οι διαφορές που έμελλαν μεταπολεμικά να διχάσουν τους ίδιους τους Συμμάχους. Βασική αιτία ο ανταγωνισμός της Σοσιαλιστικής Ανατολής και της Φιλελεύθερης Δύσης.

Σφαίρες επιρροής: Ήδη από το 2ο δεκαήμερο του Οκτωβρίου του 1944 ο Τσόρτσιλ και ο Στάλιν, ερήμην του Ρούζβελτ, είχαν κατανείμει την επιρροή τους στη νότια Βαλκανική Χερσόνησο:

- ⇨ Ελλάδα υπέρ της Βρετανίας
- ⇨ Βουλγαρία υπέρ της Σοβιετικής Ένωσης (ΕΣΣΔ)
- ⇨ Γιουγκοσλαβία κατ' ισομοιρία

Συνδιάσκεψη στη Γιάλτα των τριών Μεγάλων – 4 – 11 Φεβρουαρίου 1945 (Τσόρτσιλ, Ρούζβελτ, Στάλιν) ➔ συμφωνήθηκε η συγκρότηση κυβερνήσεων αντιπροσωπευτικών όλων των δημοκρατικών τάσεων με στόχο τη διενέργεια ελεύθερων εκλογών, υπό τον τριμερή συμμαχικό έλεγχο.

ΟΜΩΣ οι Σοβιετικοί προέλαυναν στην Ανατολική Ευρώπη και στη συνέχεια στην ίδια τη Γερμανία

➲ οι δυτικοί Σύμμαχοι θεώρησαν ότι η συμφωνία αυτή είχε καταπατηθεί από τον Στάλιν, διαδοχικά, στη Ρουμανία και την Πολωνία

➲ Νέα Συνδιάσκεψη κορυφής των Τριών στο ***Πότσνταμ***, τον Ιούλιο του 1945.

Όσα γεγονότα εντούτοις ακολουθήσουν θα επιβεβαιώσουν

→ τη σταθερή πρόθεση της Σοβιετικής Ένωσης να επιβάλει τον έλεγχο της στην Ανατολική Ευρώπη

→ τη ριζική αντίθεση των δυτικών Συμμάχων στην πολιτική αυτή

→ την απόφαση τους να μην επιτρέψουν την επέκτασή της δυτικά της Πολωνίας και νότια της Βουλγαρίας

Ψυχρός πόλεμος {*Ο Ψυχρός Πόλεμος ήταν ο γεωπολιτικός, ιδεολογικός και οικονομικός αγώνας μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων, ΗΠΑ και ΕΣΣΔ μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Κράτησε από το 1947, μέχρι την πτώση του τείχους του Βερολίνου στις 11 Νοεμβρίου 1989 και λίγο αργότερα την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων στα άλλα κράτη επιρροής της ΕΣΣΔ.*

Ονομαζόταν Ψυχρός Πόλεμος γιατί δεν διεξήχθη ποτέ ένοπλη σύγκρουση μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ. Ο "πόλεμος" έγινε με τη μορφή αγώνα επικράτησης σε διάφορους τομείς όπως τα συμβατικά και τα πυρηνικά όπλα, τα δίκτυα συμμαχιών, οικονομία και οικονομικούς αποκλεισμούς, προπαγάνδα, κατασκοπεία, πολέμους σε περιφερειακά κράτη, και τον ανταγωνισμό για την κατάκτηση του διαστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

Οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ έφτασαν στα όρια του πολέμου κατά την κρίση των πυραύλων της Κούβας το 1962. Πόλεμοι κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου έγιναν στην Κορέα, στο Βιετνάμ, στο Αφγανιστάν καθώς και μικρότερες συγκρούσεις στην Ανγκόλα, το Ελ Σαλβαδόρ και τη Νικαράγουα.
Ο Ψυχρός Πόλεμος βασίστηκε στο φόβο και των δυο πλευρών για την απειλή χρήσης πυρηνικών όπλων και για το λόγο αυτό και οι δυο πλευρές ανέπτυξαν πολιτικές αποφυγής της χρήσης τους. Κατά τη διάρκειά του, δε χρησιμοποιήθηκαν ποτέ πυρηνικά όπλα.}

- ο Τσόρτσιλ θα μιλήσει για *«iron curtain»* ***(«σιδηρούν παραπέτασμα»)*****{** *Φράση του Άγγλου πρωθυπουργού Τσόρτσιλ που υποδήλωνε το χάσμα μεταξύ των δύο κοινωνικοοικονομικών συστημάτων της περιόδου του Ψυχρού Πολέμου*.**}** που έτεινε να υψωθεί ανάμεσα στη ζώνη υπό σοβιετική επιρροή και τη λοιπή Ευρώπη.
- η σκλήρυνση της αμερικάνικης στάσης ύστερα από το θάνατο του Ρούζβελτ και την ανάληψη από τον Χάρυ Τρούμαν

β. Η πολιτική κρίση στην Ελλάδα και τα «Δεκεμβριανά».

Η διαίρεση μεταξύ των Ελλήνων αποτέλεσε αντανάκλαση της ευρύτερης αντιπαράθεσης που θα σφράγιζε και το δεύτερο ήμισυ του 20ού αιώνα-του δυτικού, καπιταλιστικού-φιλελεύθερου, και του κομμουνιστικού προτύπου.

- Παράλληλα με την κοινή στόχευση εναντίον του κατακτητή διατυπώνονταν, ήδη από το 1943, δύο διαφορετικές προτάσεις με αναφορά στη μεταπολεμική πορεία και της Ελλάδας:
  1. η οδός της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας που εφαρμοζόταν στη Δύση (εξόριστη ελληνική κυβέρνηση και ένα μέρος των αντιστασιακών δυνάμεων στο εσωτερικό της κατακτημένης Ελλάδας)
  2. εκείνη του υπαρκτού σοσιαλισμού που είχε υιοθετήσει η Σοβιετική Ένωση (η ισχυρότερη ένοπλη αντιστασιακή οργάνωση, το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ.)➔ Το πολιτικό παράγωγο της, η *Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης*, είχε συγκροτηθεί στην ορεινή Στερεά Ελλάδα στις 10 Μαρτίου 1944
- Προκειμένου να κατευνάσει τις αντιθέσεις, ο **Γεώργιος Παπανδρέου** περιέλαβε στην εξόριστη ελληνική κυβέρνηση εκπροσώπους όλων των αντιμαχόμενων μερίδων.
- Σύμφωνο στην Καζέρτα της Ιταλίας – 26 Σεπτεμβρίου 1944, μεταξύ των συμμαχικών και των ελληνικών πολιτικών και στρατιωτικών αρχών -με τη συμμετοχή εκπροσώπων του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ ➔ ανατέθηκε η διοίκηση των στρατιωτικών δυνάμεων στην Ελλάδα στον Βρετανό στρατηγό ***Σκόμπυ***.

Δεκεμβριανά 1944

- απελευθέρωση της Αθήνας, στις 12 Οκτωβρίου 1944
- ενδοκυβερνητικές διαφωνίες και τελικά από την παραίτηση των εαμικών υπουργών

  ➔ σύγκρουση τον Δεκέμβριο του 1944 στην καρδιά της πρωτεύουσας οι φιλοκυβερνητικές δυνάμεις -μικρό τμήμα του ελληνικού στρατού, χωροφυλακή και το βρετανικό εκστρατευτικό σώμα- με τις δυνάμεις του ΕΑΜ- ΕΛΑΣ.

⇒ **Συμφωνία της Βάρκιζας**: Η έκβαση της σύγκρουσης υπέρ των πρώτων ακολουθήθηκε από τη ***Συμφωνία της Βάρκιζας***, στις 12 Φεβρουαρίου 1945, η οποία προέβλεπε τη διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών και δημοψηφίσματος επί του πολιτειακού ζητήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

7. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

α. Το εδαφικό καθεστώς της ηττημένης Γερμανίας.

Μετά τον τερματισμό των επιχειρήσεων οι αντιπρόσωποι των συμμάχων κλήθηκαν να διαμορφώσουν τις συνθήκες ειρήνης αντιμετωπίζοντας πρώτα τα προβλήματα που συνδέονταν με το μέλλον της Γερμανίας ➔ α) κατοχή, β) επανορθώσεις, γ) ενδεχόμενος διαμελισμός της.

Η διαίρεση της Γερμανίας

- ⇨ Η Γερμανία διαιρέθηκε αρχικά σε 4 ζώνες κατοχής όπου το 40% του εδάφους της στα ανατολικά, συνιστούσε τη ρωσική και το υπόλοιπο στα δυτικά, από βορρά προς νότο, την αγγλική, τη γαλλική και την αμερικανική ζώνη
- ⇨ Το Βερολίνο αποτελούσε νησίδα υπό πολυμερή κατοχή

Διαφωνίες αναφορικά με:

- ➢ τη μορφή
- ➢ τις αρμοδιότητες
- ➢ τη σύσταση μιας κεντρικής, πολιτικής και οικονομικής, γερμανικής διοίκησης
- ➢ τον τρόπο καταβολής των πολεμικών αποζημιώσεων από τη Γερμανία προς τους Συμμάχους

Εδαφικά όρια μεταπολεμικής Γερμανίας

- ☞ Προς τα **δυτικά** δεν υπήρξαν ουσιαστικές μεταβολές
- ☞ Προς τα **ανατολικά** προβλέφθηκε, βάσει διμερούς *ρωσο-πολωνικής συμφωνίας* που υπογράφηκε στις *17 Αυγούστου 1945*, η μετακίνηση κατά 200 χιλιόμετρα των συνόρων της Πολωνίας προς τα δυτικά, έως τη γραμμή Όντερ-Νάισε, ενώ, ακόμη ανατολικότερα, εδάφη που κατέχονταν παλαιότερα από την Πολωνία ενσωματώθηκαν στην ΕΣΣΔ

β. Η Συνθήκη των Παρισίων και η τύχη των ελληνικών εθνικών διεκδικήσεων.

Συνθήκη των Παρισίων

- ❍ Υπογράφτηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1947
- ❍ Καθόριζε το καθεστώς των 5 δορυφόρων της Γερμανίας : Φιλανδία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Ιταλία οι οποίες θα συνυπέγραφαν συνθήκες με όσα κράτη είχαν μετάσχει στη διαδικασία συνθηκολόγησης της Γερμανίας
  - ⇨ Οι τρεις πρώτες χώρες είχαν ήδη συνομολογήσει συμφωνία ανακωχής αποκλειστικά με τη Σοβιετική Ένωση, στη διάρκεια του 1944, έχοντας έκτοτε υπαχθεί στο στρατιωτικό και πολιτικό έλεγχό της
- ❍ Κατοχυρώθηκε η επιρροή της Μόσχας στις 4 πρώτες χώρες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':
Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Επιμέλεια: Μαρία Μαρσέλου
Φιλόλογος

Ρουμανία, Βουλγαρία: Το εδαφικό τους καθεστώς δε διαφοροποιήθηκε αισθητά από το προπολεμικό

Φιλανδία, Ουγγαρία: Το εδαφικό τους καθεστώς ρυθμιζόταν με τρόπο που να ικανοποιεί τις σοβιετικές απόψεις

Ιταλία: Η νέα δημοκρατική κυβέρνηση της Ρώμης ήταν υποχρεωμένη να παραιτηθεί από κάθε τίτλο κυριαρχίας επί της Αιθιοπίας, της Αλβανίας και της Δωδεκανήσου.

➔ Η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα:

☞ ανταποκρινόταν πλήρως στην αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών που είχε διακηρυχτεί από τους Συμμάχους κατά τη διάρκεια του πολέμου.

➔ Η αρχή αυτή δεν εφαρμόστηκε στην περίπτωση των υπόλοιπων ελληνικών διεκδικήσεων: Βόρειος Ήπειρος, Κύπρος

⟹ Περιορισμένη ικανοποίηση των ελληνικών αιτημάτων γιατί:

1. Το πρόβλημα της Αλβανίας συνδέθηκε με τον ανταγωνισμό των μεγάλων δυνάμεων
2. Οι Άγγλοι ιθύνοντες επιθυμούσαν να διατηρήσουν ακέραιη τη Βρετανική αυτοκρατορία
3. Η Ελλάδα ήταν διεθνώς αδύναμη λόγω έντονης εσωτερικής διαμάχης

Η αισιόδοξη θεώρηση του μεταπολεμικού κόσμου, αισθητή και στις πιο σκοτεινές ώρες του πολέμου, διασταυρωνόταν ήδη με μια πραγματική κατάσταση λιγότερο ευνοϊκή για τη χώρα από ότι αναμενόταν.

γ. Η συνθήκη ειρήνης του Αγίου Φραγκίσκου.

<u>Η συνδιάσκεψη του Αγίου Φραγκίσκου</u>

- Υπογράφτηκε συνθήκη ειρήνης (**7 Σεπτεμβρίου 1951**) που αφορούσε το μέλλον της Ιαπωνίας
- Σαράντα εννέα κράτη συνομολόγησαν την υποχρέωση της Ιαπωνίας να παραιτηθεί από κάθε δικαίωμα σε εδάφη της Ασίας, της νότιας Σαχαλίνης, της Ανταρκτικής και των νότιων κτήσεων της στον Ειρηνικό
- Προκειμένου να μην πληγεί η οικονομία της, η Ιαπωνία απαλλασσόταν από την υποχρέωση άμεσης καταβολής του συνόλου των επιδικασμένων επανορθώσεων.
- Η *Σοβιετική Ένωση*, η *Ινδία* και η *κομμουνιστική Κίνα* δεν υπέγραψαν τη συνθήκη-

➔ στις **8 Σεπτεμβρίου 1951**, συνομολογήθηκε διμερές αμερικανοϊαπωνικό Σύμφωνο Ασφάλειας, το οποίο και υπογράμμιζε την αποκατάσταση σταθερών έκτοτε σχέσεων φιλίας και συνεργασίας μεταξύ Ουάσινγκτον και Τόκυο.